

УДК 635.46

Код UPOV: PORTU_OLE

Методика

проведення експертизи сортів портулаку городнього (*Portulaca oleracea* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Portulaca oleracea* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння або вкорінені живці

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити:

- для сортів, що розмножуються вегетативно – 25 вкорінених живців;
- для сортів, що розмножуються насінням – до 1 г або 600 насінин.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних якості і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

Через непостійність денного світла, визначення забарвлення проводять за штучного освітлення або опівдні в кімнаті без прямих сонячних променів. Спектральний склад штучного світла освітлювального приладу має відповідати стандарту денного освітлення CIE D6500 з допустимим відхиленням, встановленим Британським стандартом 950 (частина I).

Для визначення забарвлення частину рослини розміщують на білому фоні, порівнюючи із RHS шкалою кольорів.

3.4 План експертизи. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Для сортів, що розмножуються вегетативно, кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин. Для сортів, що розмножуються насінням, кожне дослідження включає щонайменше 40 рослин.

3.5 Метод дослідження. Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлених ознак (якісні—QL, кількісні—QN, псевдоякісні—PQ). Тип виявленої ознаки представлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками зазначено в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 20 (40)* рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 (40) рослин або частин 20 (40) рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 (20) рослин або частин 10 (20) рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 (40) рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 (20) рослин або частин 10 (20) рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (19), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленими ознаками він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються вегетативно, приймається

Примітка : * - у дужках указано кількість рослин для сортів, що розмножуються насінням.

популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускається одна нетипова.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються насінням, приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: габітус (ознака 1);
- Квітка: пелюсткоподібні стамінодії (ознака 14);
- Квітка: діаметр (ознака 16);
- Пелюстка: кількість кольорів (за винятком макули) (ознака 20);
- Пелюстка: основне забарвлення (за винятком макули) (ознака 21);
- Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: вторинне забарвлення (за винятком макули) (ознака 22);
- Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: розподіл вторинного забарвлення (за винятком макули) (ознака 23).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати (висаджувати) сорти-еталони.

5.2 Якщо стан виявлення у Таблиці ознак позначено номером RHS шкали кольорів, то мають бути створені групи кольорів для використання цих ознак. Якщо ознаку включено до Технічної анкети, то групи кольорів мають бути однаковими.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови докільця це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(e) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів портулаку городнього

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QL	Рослина: габітус VG (a)	напівпрямий	1	Summer Duet Rose
		повзучий	2	Yubi Apricot
2. QN	<u>Лише для сортів з напівпрямим габітусом.</u> Рослина: за висотою MG, (a)	низька	3	Summer Baby Orange
		середня	5	
		висока	7	
3. (*) (+) QN	Рослина: за шириною VS (a)	вузька	3	Summer Joy Rose
		середня	5	Summer Baby Orange
		широка	7	
4. (*) QN	Рослина: кількість пагонів MS, (a)	мала	3	Summer Baby Pink Summer Baby Orange
		середня	5	
		велика	7	
5. (*) (+) QN	Пагін: антоціанове забарвлення VS (a)	відсутнє або дуже слабе	1	Sun White
		слабе	3	Summer Joy Pink
		помірне	5	Yubi Apricot
		сильне	7	Yubi Rose
6. (*) QL	Листок: черешок VS (b)	відсутній	1	Sun White
		наявний	9	Yubi Rose
7. QN	Листкова пластинка: за довжиною MS, (b)	коротка	3	Summer Joy Deep Rose
		середня	5	
		довга	7	
8. (*) QN	Листкова пластинка: за шириною MS, (b)	вузька	3	Valencia Ivory Poach
		середня	5	Summer Joy Red
		широка	7	
9. (*) (+) QL	Листкова пластинка: форма VS (b)	еліптична	1	Sun Yellow
		лопатоподібна	2	Summer Baby Orange
10. (*) QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VS, (b), (c)	слабка	3	Summer Baby Pink
		помірна	5	Yubi Apricot
		сильна	7	
11. (*) QL	Листкова пластинка: різнобарвність VG, (b), (c)	відсутня	1	Yubi Apricot
		наявна	9	Flare Cherry
12. (*) PQ	Листкова пластинка: колір різнобарвності VS, (b), (c)	світло-зелено-жовтий	1	Yubi Duet Song
		сірувато-зелений	2	Flare Cherry
		рожево-білий	3	Valencia Ivory Poach

1	2	3	4	5
13. (*) QL	Листкова пластинка: антоціанове забарвлення краю VS, (b), (c)	відсутнє наявне	1 9	Yubi Apricot Summer Baby Orange
14. (*) (+) QL	Квітка: пелюсткоподібні стамінодії VG, (d)	відсутні наявні	1 9	Summer Joy Pink Summer Baby Orange
15. (*) (+) QN	<u>Лише для сортів, у яких пелюсткоподібні стамінодії відсутні.</u> Квітка: форма профілю з боку VS, (d)	плеската або злегка увігнута помірно увігнута сильно увігнута	1 2 3	Summer Duet Rose Summer Joy Golden Summer Joy Red
16. (*) QN	Квітка: діаметр MS (d)	малий середній великий	3 5 7	Valencia Ivory Poach Yubi Apricot Summer Joy Red
17. QL	Чашечка: антоціанове забарвлення VS, (d)	відсутнє наявне	1 9	Sun White Yubi Rose
18. (*) (+) QL	Пелюстка: макула VG (d) (e)	відсутня наявна	1 9	Summer Joy Red Yubi Apricot
19. (*) PQ	Пелюстка: забарвлення макули VS, (d), (e)	RHS шкала (вказати номер посилання)		
20. (*) (+) QL	Пелюстка: кількість кольорів (за винятком макули) MS, (d), (e)	один два понад два	1 2 3	Summer Joy Red Sun Rise
21. (*) (+) PQ	Пелюстка: основне забарвлення (за винятком макули) VS, (d), (e)	RHS шкала (вказати номер посилання)		
22. (*) (+) PQ	<u>Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням.</u> Пелюстка: вторинне забарвлення (за винятком макули) VS, (d), (e)	RHS шкала (вказати номер посилання)		

1	2	3	4	5
23. (*) (+) PQ	<u>Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням.</u> Пелюстка: розподіл вторинного забарвлення (за винятком макули) VS, (d), (e)	смугами	1	Yubi Aprico
		поширення забарвлення в напрямку до верхівки	2	Summer Duet Ero
		до країв	3	Summer Duet Rose
24. (*) (+) PQ	<u>Лише для сортів з більш, ніж двома забарвленнями:</u> Пелюстка: розподіл третинного забарвлення (за винятком макули) VS, (d), (e)	смугами	1	Yubi Apricot
		поширення забарвлення в напрямку до верхівки	2	Summer Duet Ero
		до країв	3	Summer Duet Rose
25. QN	Пелюстка: за довжиною MS, (d)	коротка	3	Valencia Ivory Poach
		середня	5	Summer Joy Wine Red
		довга	7	Summer Joy Red
26. QN	Пелюстка: за шириною MS (d)	вузька	3	Summer Baby Orange
		середня	5	Sono Pink
		широка	7	Summer Joy Pink
27. (*) (+) QN	Пелюстка: ямкуватість VS, (d), (e)	відсутня або мілка	1	Yubi Apricot
		помірна	2	Yubi Rose
		глибока	3	
28. (*) PQ	Пелюсткоподібні стамінодії: основне забарвлення VS, (d), (e)	RHS шкала кольорів (вказати номер посилання)		
29. QN	Маточка: антоціанове забарвлення VS, (d)	відсутнє або дуже слабке	1	Sono Cream
		слабке	3	Valencia Ivory Poach
		помірне	5	Yubi Rose
		сильне	7	Yubi Apricot
30. (*) QN	Час початку цвітіння VG	ранній	3	Summer Baby Lemon Yellow
		середній	5	Summer Joy Ero
		пізній	7	Valencia Ivory Poach

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів портулаку городнього

8.1 *Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:*

- (а) Обстеження проводять через місяць після першого цвітіння.
- (б) Обстеження листка проводять на повністю розгорнутих листках на середній третині квітконоса через місяць після першого цвітіння.
- (с) Обстеження забарвлення листка проводять на верхньому боці листка.
- (д) Обстеження квітки проводять на повністю розкритій квітці за розтріскування пиляків.
- (е) Обстеження пелюстки проводять на верхньому її боці.

8.2 Пояснення або ілюстрації до окремих ознак

До 1. Рослина: габітус.

1

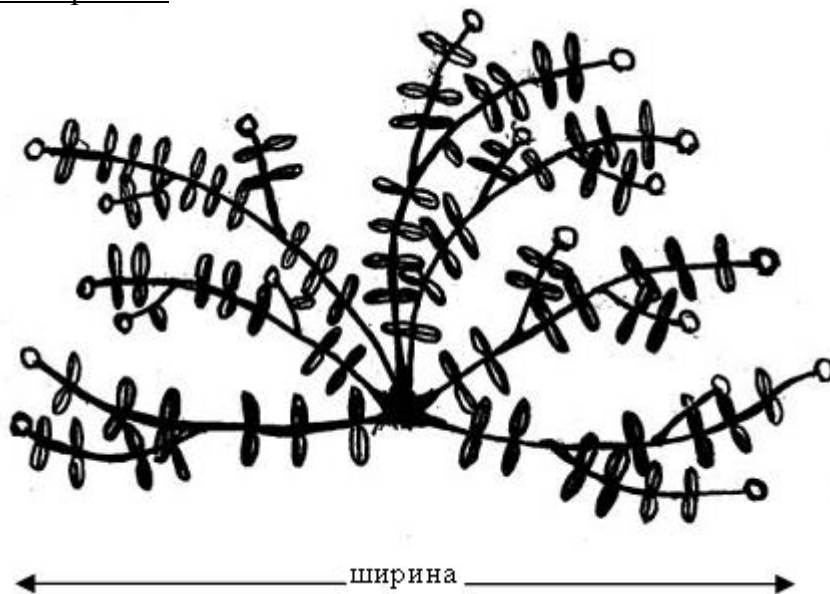
Напівпрямий

2

повзучий

До 3. Рослина: за шириною.

До 5. Пагін: антоціанове забарвлення

Антоціанове забарвлення обстежують на середній частині пагона.

До 9. Листкова пластинка: форма.

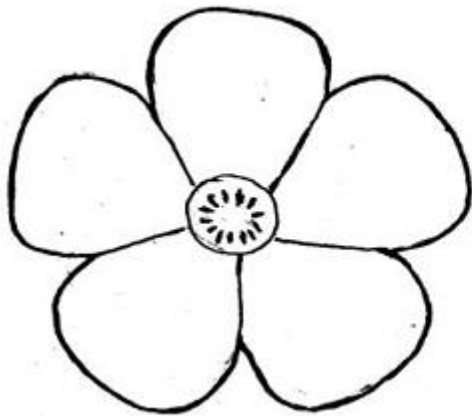

1
Еліптична

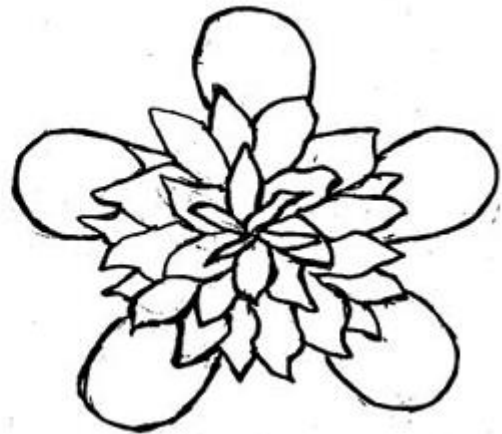

2
лопатоподібна

До 14. Квітка: пелюсткоподібні стамінодії.

1
Відсутні

9
наявні

До 15. Лише для сортів, у яких пелюсткоподібні стамінодії відсутні. Квітка: форма профілю з боку.

1
Плеската або
злегка увігнута

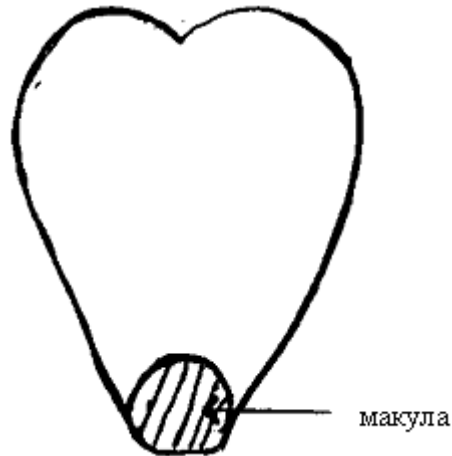

2
помірно увігнута

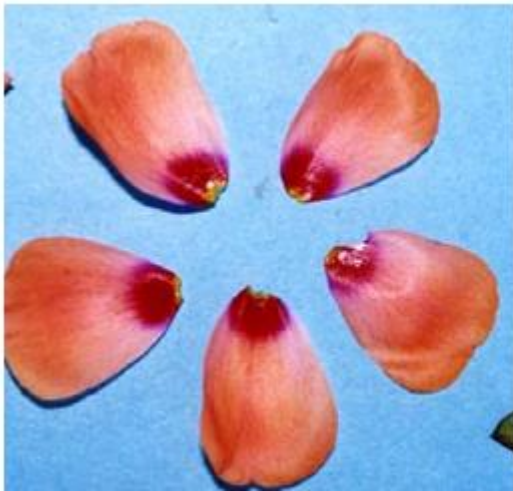

3
сильно увігнута

До 18. Пелюстка: макула.

До 20. Пелюстка: кількість кольорів (за винятком макули).

1

Один

2

два

До 21. Пелюстка: основне забарвлення (за винятком макули).

До 22. Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: вторинне забарвлення (за винятком макули).

До 23. Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: розподіл вторинного забарвлення (за винятком макули).

До 24. Лише для сортів з більш, ніж двома забарвленнями. Пелюстка: розподіл третинного забарвлення (за винятком макули).

Основним забарвленням вважають те, що займає більшу площу поверхні.

Вторинним забарвленням вважають те, що займає другу за розміром площу поверхні.

Третинним забарвленням вважають те, що займає третю за розміром площу поверхні.

До 23–24. Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: розподіл вторинного забарвлення (за винятком макули) (23); Лише для сортів з більш, ніж двома забарвленнями. Пелюстка: розподіл третинного забарвлення (за винятком макули) (24).

1
Смугами

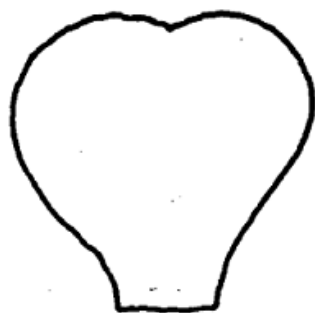

2
поширення забарвлення в
напрямку до верхівки

3
до країв

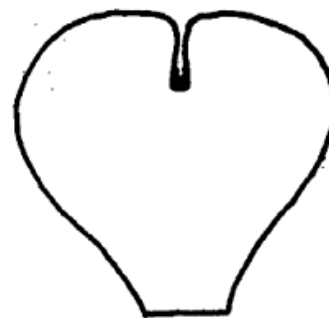
До 27. Пелюстка: ямкуватість.

1
Відсутня або мілка

2
помірна

3
глибока

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of *Portulaca* (*Portulaca oleracea* L.) (TG/242/1, UPOV) // Geneva. 2008-04-09. – 25 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg242.pdf